

поздние возрастные периоды доминирование склонностей-способностей перестраивает мотивационно-потребностную сферу таким образом, что эффективная профессиональная деятельность возможна только в соединении с творческим компонентом.

ОСОБИСТІТЬ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН

Доп. – ст. викл. Сахно П.І.

Духовне відродження України, оновлення системи державної освіти ставить перед сучасною психологією та педагогікою завдання з формування високодуховної гармонійно розвиненої особистості. Численні спостереження і статистичні дані підтверджують той факт, що традиційний психолого-педагогічний процес спрямований, переважно, на розвиток інтелектуальних здібностей. Такий розвиток нерідко відбувається за рахунок функціонування інших, не менш важливих сфер розвитку особистості. Безперечно, між психологічними ознаками людини високодуховної та людини високоінтелектуальної існують суттєві відмінності. Як наслідок, орієнтація системи освіти на розвиток суто інтелектуальних здібностей буде призводити до одного результату, а орієнтація на підвищення їх духовного рівня - до іншого. Високоінтелектуальна особистість може бути егоїстичною і застосовувати набуті знання та вміння на шкоду іншим. У той же час високодуховна людина характеризується спрямованістю на загальне благо, прагненням до гармонії.

Своєрідною основою духовної спрямованості є її ціннісна орієнтація. За існуючими філософськими визначеннями, під ціннісними орієнтаціями розуміють найважливіші елементи внутрішньої структури особистості, що закріплені життєвим досвідом людини. Всією сукупністю її переживань та відмежовують, суттєве для даної людини від не суттєвого.

Сьогодні, на початку 21 століття, розвиток і світогляд молоді зазнав великих змін. Порівняно з попередніми десятиріччями молодь стає більш розкутою та самостійною,

починає орієнтуватися в сучасному суспільстві. Але не завжди самотійність позитивно явище, адже стикаючись з доволі сумними реаліями життя молоді люди стають цинічними та байдужими до навколишнього світу, погіршуються їх взаємини з батьками.

Звісно, що зараз змінилися й життєві цінності нового покоління, якщо років 10-20 назад головним було навчання, ставлення до оточуючих людей, то зараз молодь не дуже цікавить думка їхніх батьків та друзів, більш помітними стали егоїстичні спрямування молоді. Важливе місце посідає робота, матеріальне забезпечення та фізичний розвиток. На основі вседозволеності значно змінилися відносини з батьками, можна сказати, що тепер батьки перестали бути ідеалом та прикладом для наслідування.

Багато людей вважає, що на сучасному етапі юнаки все більш цінують власні інтереси. Сьогодні студенти вже менше, ніж їх попередники, засуджують егоїстичні дії, особливо якщо вони спрямовані на досягнення якихось матеріальних цінностей. Починаючи з 60-х років йде перелом у світогляді юнаків та дівчат, вони все менше засуджують егоїзм та обман. Ця тенденція відображає і зрослу меркантильність молодих людей 80-х років. На цю проблему зазнала великий вплив корупція в політиці, бізнесі і ті матеріальні труднощі, з котрими молоді приходиться стикатися. Все це й могло привести до терпимості по відношенню до обману заради грошей, до егоїстичної та безвідповідальної поведінки.

Однак слід зазначити, що при вивченні ціннісних орієнтацій молоді спостерігаються й позитивні тенденції. Більша частина молодих людей вважає, що в майбутньому для них головним буде сім'я, на другому місці - робота. Стала помітна у останній час тенденція звернення молоді до релігії. Це сталося внаслідок того, що серед молодих людей почали розповсюджуватись нові культу і ріст числа релігійних общин.

Багато молодих людей цинічні й підозрілі по відношенню до інших людей. Сучасна молодь дивиться на майбутнє без особливого оптимізму. Песимізм в наш час

більш поширений, ніж десятиріччя тому. Більшість юнаків та дівчат вважають, що найближчі 5 років на планеті в кращу сторону нічого не буде зроблено, і нічого не зміниться на краще. Однак по відношенню до свого життя їх погляди оптимістичні. Для них характерно відноситись до свого майбутнього оптимістично, а до всього іншого - песимістично.

Більшість юнаків на сьогоднішній день поважають своїх батьків. Факти свідчать про те, що вони у більшості своїй все ще керовані своїми батьками та поділяють їх цінності. Таким чином поширений погляд, що відчуженість від батьків - атрибут юності, не більш ніж міф.

Але очевидно й те що деякі юнаки дійсно можуть не бути згодними з батьками з приводу найбільш важливих життєвих цінностей. Але відношення до думки батьків в більшості залежить від того який образ життя веде молода людина, якщо він веде "активний" образ життя, то більшість його поглядів буде розбігатися з поглядами батьків. Але усі ці розбіжності ні яким чином не впливають на відношенні дітей до батьків, та на їх почуття.

Дуже часто трапляється таке, що молодь звинувачують у безвідповідальності та лінощах.

Більшість юнаків не люблять допомагати батькам по дому, але залюбки працюють за його межами. Так, в розвинених країнах світу більшість людей молодого віку, щоб уникнути неприємної праці вдома, влаштовуються на роботу. За статистикою кожен третій - четвертий учень старших класів працює і кількість працюючих учнів постійно зростає. Але, як не прикро, це не стосується України, де молодь, якщо і працює то тільки влітку. Справа у тому, що батьки не звикли навчати дітей бути самостійними. Однак є такі юнаки та дівчата, що присвячують роботі занадто багато часу, а на навчання часу не залишається.

Багато стресів у юнаків та дівчат пов'язані не з суспільними, а з внутрішньо-сімейними відносинами. На сучасному етапі в світі дуже велике число розлучень. Близько половини шлюбів розпадаються, у двох третинах до сімейних

чвар притягують і дітей. Високий рівень розлучень, народження позашлюбних дітей, усі ці факти зводяться до того, що значна частина дітей народжених у 80-ті будуть жити з одним з батьків. Як приклад це означає, що дитина не буде отримувати підтримку від свого батька. А також у дитини може виникнути проблема, пов'язана з повторним одруженням батька чи матері, ужитися з мачухою чи з вітчимом.

Розлучення батьків дитина не завжди сприймає однаково. Деякі діти можуть відчувати свою у тому винувату, інші навпаки з полегшенням це сприймають, так як в деяких випадках дитині краще перетерпіти розлучення батьків, ніж чвари. Деякі діти дуже бояться фізичної розправи, соромляться цих домашніх сварок, так що коли у сім'ї справа доходить до розлучення, їм нічого не залишається робити, як радуватись цьому. Таким чином можна стверджувати, що розлучення батьків не завжди трагічно сприймаються дітьми.

Відповідальність за те що нинішнє покоління росте готовими споживачами, в більшості своїй лежить на засобах масової інформації. Сьогоднішнє підростаюче покоління, як ніколи раніше, росте в атмосфері пресингу реклами, яка агітує будь-що купити. Час проведений перед екраном краще було б використати на більш важливі речі, такі наприклад як навчання тощо. Але з іншого боку – юнаки завдяки телебаченню дізнаються про міжнародні новини: бачать голодуючих, терористичні акти, війни і сильні землетруси... Сьогоднішня молодь не тільки чує про вбивства, у вечірніх новинах вони це бачать власними очима, і ця інформація впливає не тільки на почуття, а й на розум. Такі телевізійні передачі не тільки пізнавальні, але інколи примушують підлітків корінним образом перейти від слів до діла.

Як наслідок, деякі молоді люди скептично відносяться до того, що їм кажуть. Вони втрачають наївність й починають вірити в те, що бачать власними очима, а не в те, що їм розказують. Вони навчаються розпізнавати фальшиві обіцянки, відрізняти пусті слова від реальних дій, помічати

лицемірство, ханжество й не плутати їх з правдою та істинним бажанням допомогти.

Існує багато стереотипів, в котрих молодь сприймається як єдине ціле. Але молоді люди - як і люди різного віку - відрізняються один від одного. Вивчення сучасних цінностей молоді демонструє контрастну картину. Деякі дані вказують на те що більшість молодих людей в першу чергу орієнтуються на матеріальні цінності, не турбуючи себе питаннями про сенс життя. Однак у інших працях було встановлено, що юнаки цікавляться релігією, життям своєї родини, небайдужі до життя інших людей.

Більшість юнаків та дівчат з повагою відносяться до батьків і практично цілком переймають їх ціннісну орієнтацію. Деякі юнаки цинічні і підозрілі по відношенню до інших, але в своє майбутнє дивляться з оптимізмом.

Навколишня соціальна обстановка (урбанізація, технологічні і соціальні зміни, ріст меркантильності, бідності, засоби масової інформації, соціальне і емоціональне напруження, стреси з приводу різних життєвих подій) здійснюють великий вплив на молоду людину.

Таким чином, можна зробити висновок:

- процес духовного розвитку безпосередньо пов'язаний з процесом розширення свідомості особистості;
- рушійними силами цього процесу є прагнення особистості до гармонії до єдності з буттям;
- духовність віддзеркалюється у моральній, когнітивній, естетичній і творчій спрямованості особистості.

ТРАНСФОРМАЦИОННЫЕ ИННОВАЦИИ: ПОТРЕБНОСТЬ НОВЫХ СТРАТЕГИЙ ЖИЗНЕННОГО УСПЕХА.

Докл. – доц. Жук М.В., СО ІППО

1. Формирование постсоветского пространства поставило перед новыми независимыми государствами проблему выбора